Morfologia i sintaxi

Autoria: Secció de Català del Servei de Llengües de la UAB

CC BY NC ND

UNITAT 1

Preposicions

PER	**PER A**
. Quan es vulgui expressar: *a)* Lloc de pas: *Per la porta del darrere*. *b)* Temps (durant): *Pel gener fa més fred que pel desembre.* *c)* Autor: *Ha estat mort pels seus adversaris.* *d)* Motiu: *Ho fa tot per interès personal*. *e)* Mitjà, instrument: *L'ha agafat pels cabells.* *f)* Manera: *Es van trobar per casualitat*. *g)* Favor, consideració, dependència: *Ho faig per vosaltres.* *c)* Opinió (*segons*): *Per l'Estat espanyol, el matrimoni és un acte civil.* *d)* Freqüència: *Es veuen tres cops per setmana.* *e)* Distribució*:Toca a tres euros per cap.* Segons la proposta de Joan Coromines i Joan Solà, preposició *per*: . Davant infinitius, adverbis i conjuncions: *Queda molt camí per fer*.	· Quan es vulgui expressar: *a)* Destinació, finalitat: *Hi ha una carta per al teu germà*. *b)* Termini de temps: *Això ha d'estar fet per al dia 23.*

1. Col·loqueu *per o per a* segons convingui:

1. Disposeu de deu dies _____ presentar-vos al jutge.
2. Per a on són les rajoles? Són _____ la cuina.
3. Per a on és la pintura? És_____passadís.
4. La visita al metge és_____demà.
5. L'oposició és només _____interins.
6. Treballa molt_____poder pagar la hipoteca del pis.

7. Aquests són els trofeus comprats _____ conselleria_____ guanyadors.
8. El pagesos han rebut la subvenció que havien demanat _____ cultiu de l'avellana.
9. A Badia i Margarit, l'han fet doctor *honoris causa* _____ la seva trajectòria professional.
10. _____ Pasqua Florida farem festa.
11. _____ maig cada dia un raig!
12. Estudia _____ metge.
13. Sempre ens trobem _____ carrer.
14. Aquest producte va molt bé _____ les taques.
15. No parleu tant_____ mòbil!
16. L'escola és molt lluny_____ ls meus fills.
17. Encara no ha sortit l'avió ____ _____ París.
18. No tenim solucions _____ afrontar aquest problema.
19. Hem arribat a un acord_____ la rehabilitació de l'habitatge.
20. Ens plantegem nous recursos _____ 2018.

FINS A	**FINS**
. Amb oracions d'infinitiu: *No pareu fins a troblar-lo!* . Davant de sintagmes nominals definits o que expressen dates concretes: *Fins a la tarda no arribarà la comanda que espereu. No ens veurem fins al dia 1 de juliol del proper any.*	. Davant dels **adverbis de temps (ara, avui, demà, enguany, etc.) i algunes preposicions de temps (després) demostratius (ací, aquí, allà, allí)** i de la conjunció ***que***: *Fins demà! Fins que tu vulguis!* *No t'aixequis de la taula fins que no t'ho hagis acabat tot.* . Com a adverbi, equival a *i tot* i *fins i tot*: *Fins la seva família hi estava en contra*.

Cal fer atenció especial:

La preposició *a* també es pot substituir per *en* o elidir seguida dels demostratius *aquest, aqueix* i *aquell o l'article un o l'indefinit algun tot i que el més normal és mantenir la preposició a:*

No ens vam assabentar de res fins en aquella data/No ens vam assabentar de res fins aquella data/No ens vam assabentar de res fins a aquella data.

Caminarem fins en aquella casa/Caminarem fins aquella casa/Caminarem fins a aquella casa.

La *a* és optativa també amb l'interrogatiu *on*:

Fins (a) on vols anar a parar?

CAP A	**CAP**
. Davant de sintagmes nominals definits o de dates: *No vagis cap a les roques.* (**referència espacial**) *Vaig cap a l'esquerra.* *Cap a les vuit del vespre ja és fosc.* *Cap al dia 11hi haurà la reunió* (**referència temporal aproximada però amb article determinat**)	. Davant dels **adverbis demostratius (ací, aquí, allà, allí), les preposicions (amunt, avall, endavant, etc.)**: *Anirem cap allà.* *Mira cap avall.* *Tireu-vos més cap endins.*
La *a* és optativa amb l'interrogatiu i relatiu *on*: *Cap (a) on aneu?* **Si volem evitar la confluència de les dues *as*, la preposició *a* també es pot substituir per *en* o elidir seguida dels demostratius *aquest, aqueix* i *aquell, l'article un o l'indefinit algun:*** *Aneu cap en aquella casa/Aneu cap aquella casa/Aneu cap a aquella casa.*	

2. Col·loqueu *cap/cap a* i *fin/ fins a* segons convingui. Recordeu que les preposicions *cap a/fins a* perden la "a" quan van seguides d'adverbis o, en el cas de *fins a* quan va seguida de la conjunció *que*:

1. No ens veurem _____ nit o _____ demà.
2. Aquesta botiga estarà tancada des de l'11 _____ 31 d'agost.
3. No es va calmar _____ que el va veure arribar.
4. Van córrer plegats _____ aquell pujol.
5. Et va bé _____ les 9 del vespre?
6. M'han fet un contracte temporal, des de l'abril _____ setembre.
7. Estudiaré _____ aprendre'm tot el temari.
8. Havent sopat, se'n va anar _____ aquella reunió.
9. Per presentar la sol·licitud, hi ha temps _____ la setmana entrant.
10. La festa tindrà lloc _____ les onze de la nit.
11. Pujareu _____ cim de la muntanya?
12. Se n'ha anat a viure _____ afores de la ciutat.
13. Ha anat _____ aquell riu.
14. Com que ja es fa fosc, anirem tirant _____ la casa de colònies.
15. Se n'ha anat _____ la feina.
16. _____ ara el preu dels pisos era raonable.
17. No ho van fer públic _____ després de la seva mort.
18. Li encanten les sabates noves que _____ no se les vol treure per dormir.

CANVI I CAIGUDA DE PREPOSICIÓ
Hi ha una sèrie de verbs preposicionals que introdueixen el complement amb una preposició (aquest complement s'anomena *complement preposicional* o *de règim verbal*); segons l'estructura d'aquest complement, es pot produir un dels dos fenòmens següents, que afecten l'ús de la preposició pròpia del complement: **canvi de preposició** o **caiguda de preposició**. - La caiguda de preposició **afecta qualsevol preposició**: quan una preposició entra en contacte amb la conjunció *que*, aleshores aquesta preposició desapareix. - El canvi de preposició **afecta només les preposicions *en/amb*:** quan aquestes preposicions entren en contacte amb un infinitiu, aleshores cal canviar-les per la preposició *a* i algunes vegades *de*.

VERBS PREPOSICIONALS	CANVI DE PREPOSICIÓ	CAIGUDA DE PREPOSICIÓ
Pensa en tu. *Té interès en això.*	*Pensa a venir.* *Té interès a aprendre.*	*Pensa que has de venir.* *Recorda't que vinc demà.*

3. Completeu les frases següents amb la preposició adequada, si cal:

1. Està acostumat _____ treballar de nit.
   _____ un cap molt comprensiu.
   _____ que li planxin la roba.

2. Confia _____ tu.
   _____ que no xerraràs més del compte.
   _____ ser el millor de la classe.

3. Sobretot pensa _____ treure la gàbia.
   _____ els teus fills.
   _____ que t'esperem per sopar.

4. M'entossudeixo _____ que els fills estudiïn idiomes.
   _____ oferir ajuda als amics.
   _____ cada cosa!

5. Insisteix _____ que vingui.
   _____ tenir les coses preparades.
   _____ la seva idea.

EL COMPLEMENT DIRECTE

Normalment, el CD va unit al verb **sense preposició**: *Saludaré la teva mare.* Hi ha casos, però, en què podem introduir el CD amb la preposició **a**:

- Quan és representat per un pronom personal fort:
  *Mira'ns **a nosaltres.***
- Quan és representat pels pronoms **tothom, tots**:
  *No els he pogut avisar **a tots.***
- Quan el fet de no aparèixer-hi la preposició **a** podria donar lloc a una ambigüitat o confusió:
  *L'escolta com **al seu pare.***

De vegades confonem el CD amb el CI, i això ens provoca inseguretat a l'hora de decidir si cal utilitzar preposició o no.

COMPLEMENT DIRECTE (CD)	COMPLEMENT INDIRECTE (CI)
. No regeix preposició. *Escoltaré **el president** amb atenció*.	. Introduït per les preposicions *a* o *per a.* *He escrit la conferència **al president**.*

MANERES DE DIFERENCIAR EL CD I EL CI

Escoltaré <u>el president</u> amb atenció.

1. Passeu l'oració a passiva: *El president serà escoltat per mi.* El subjecte de l'oració passiva fa la funció de CD de l'oració activa; per tant, "el president" és CD, i no pot portar preposició.

2. Feu la substitució pronominal de 3a persona del singular:

L'escoltaré. (CD) Correcte

**Li escoltaré*. (CI) Incorrecte

El pronom feble de CI singular és *li*; els de CD singular són *el, la,-la, l', 'l, -lo,*; quan fem la substitució del complement per un pronom de CI o per un de CD veurem quin ens funciona, i així podrem saber si el complement és directe o indirecte i, per tant, si pot anar introduït de la preposició *a* o no.

4. Esmeneu quan calgui. Per fer-ho recordeu les diferències entre CD i CI.

1. La investigació de presumptes corrupcions afecta al sector econòmic.
2. El lladre va donar el seu botí a la dona del policia.
3. El noi va assassinar al fill del moliner.
4. El Barça va guanyar el Betis.
5. La policia va trobar al segrestat ahir a la matinada.
6. Vam saludar a la seva dona.
7. La crisi política no causa cap mal als teus interessos.
8. La crisi política no afecta als teus interessos.
9. Ell estimava la Maria.
10. Ell estava agraït a la Maria.
11. Això, ja ho pots portar a l'amo.
12. El pagès va orientar als turistes.
13. Has telefonat a la teva dona?
14. Conec al director.
15. Crec que podré escriure al meu marit.
16. Ahir vaig visitar al senyor Pere.
17. Crec que podré convèncer al meu marit.
18. S'ha d'avisar als conductors que circulin amb precaució.

5. Ompliu els buits, si cal, amb la preposició corresponent. Per fer-ho recordeu les diferències entre CD i CI i les regles de canvi i caiguda de preposició.

1. Pensa _____ venir-hi demà.
2. L'oposició insisteix _____ exigir la reducció de la despesa pública.
3. Després de la lectura dels fets, es va procedir _____ la votació.
4. La secretària l'ha convençut _____ que no se'n vagi abans de dinar.
5. Ha dit _____ la recepcionista _____ que no el molestin durant tot el matí.
6. Molta gent ha criticat _____ president que hagi substituït _____ l'entrenador.
7. El jutge ha cridat _____ en Joan _____ declarar.

UNITAT 2

Conjuncions

COM A	COM
. Introdueix una aposició o un predicatiu amb el significat de "en qualitat de". *Com a soci, puc protestar*.	. Introdueix una comparació amb el significat de "igual que", "com si fos". *Tenia els cabells com un fil d'or*.

COMPTE!
Com a es transforma en *com* quan el mot següent és un article o un demostratiu.

Accepta la invitació com un senyal d'amor.
La considera com la seva amiga.

1. Col·loqueu *com* o *com a* segons convingui.

1. S'ajudaven _____ germans.
2. Hem considerat la proposta de l'advocat _____ acceptable.
3. Jaume Font, _____ president de l'Associació, ha demanat la col·laboració ciutadana.
4. _____ norma general, l'empresa paga el dia 28 de cada mes.
5. _____ germà és perfecte; _____ negociant és un desastre.
6. Consideraven l'alcaldessa _____ aquella que solucionaria tots els problemes.
7. El van convidar _____ un més de la família.
8. El jurat lliurarà al guardonat tres-cents euros _____ premi.
9. Va increpar el cap de servei _____ una hiena.
10. La camamilla va bé _____ remei per al mal de panxa.

SI NO	SINÓ
. Conjunció condicional + adverbi de negació: *Si no estudies, suspendràs.* *Treballa bé; si no, t'acomiadaran.*(verb elidit) . Conjunció concessiva + adverbi de negació: *Tardaré deu anys a aprimar-me, si no més* (= *o més i tot*). *Si no pràctic, és força elegant* (= *encara que no sigui*).	. Conjunció adversativa: *No vull aquest vestit, sinó aquell altre.* *No vam treballar sinó ell i jo* (= *només*). . Indica *no… mes que, no…excepte:* *No té sinó un fill.*

2. Ompliu els buits amb *si no* o *sinó.*

1. El testimoni no ha jurat que hi hagués estat present,_____ que l'acusat li ho havia explicat.
2. Aterraran l'edifici,_____arreglem les bigues.
3. Hem de facturar abans de divendres; _____, la comptabilitat de l'empresa es desbaratarà.
4. Poden anul·lar la targeta de crèdit, _____els paguen el deute contret.
5. Si el conflicte entre palestins i israelians s'atura, tot el món hi sortirà guanyant;_____ , les dues comunitats civils continuaran patint-ne les conseqüències.
6. L'administrador no vol pagar totes les despeses_____fer-se càrrec d'una part.
7. No es traurà la plaça,_____es prepara bé.
8. _____intel·ligent, és força perseverant.
9. La paperassa administrativa_____l'entén, ho sembla.
10. _____et disculpes ara mateix, començaré a cridar.
11. Els bistecs no estan al punt,_____eixarreïts.
12. L'àpat de Nadal va durar tres hores, _____cinc.
13. Hi col·laboraran uns quants del departament, _____tots.
14. No veig altra solució _____ aquesta.
15. Segurament ho va fer ell, qui_____?

PERQUÈ	Conjunció causal (= *ja que* + verb en indicatiu) *No ha vingut perquè està malalt.*
	Conjunció final (= *per tal que* + verb en subjuntiu). *No ha vingut perquè estiguessis tranquil.*
PER QUÈ	Interrogatiu causal (= *per quina raó?*) *No sé per què m'ho expliques.* *Per què cal fer el pagament abans de confirmar la reserva?*
	Preposició + relatiu (= *per + el qual, la qual*, etc.) *L'assumpte per què m'empaites no és culpa meva.*
PER A QUÈ	Interrogatiu de finalitat (= *per a quina cosa?*) *No sé per a què serveix això.* *Per a què serveix la corretja de distribució?*
	Preposició + relatiu (= *per a + el qual, la qual*, etc.) *La classe, per a què necessiteu els llibres, començarà demà.*

COMPTE!

. La conjunció *doncs* té un valor il·latiu (de conseqüència) o continuatiu (de continuïtat), mai causal (indica causa lògica).

Estàs malalt? Doncs no vagis a treballar.
Doncs, com t'explicava fa una estona...

3. Ompliu els buits amb *perquè, per a què, per què, doncs* i *ja que.*

1. Cal que m'expliquis _____ sempre fas la guitza als meus amics.
2. Fa un mes que vaig trametre-li el full de pagament _____ me'l signés.
3. L'informe que hem rebut confirma les nostres dades. En aquest cas, _____, tenim raó.
4. Encara desconec _____ pot servir la meva col·laboració en el projecte.
5. Ara entenc _____ no ens van admetre com a socis.
6. L'assumpte _____ protestes és una bajanada.
7. Hem de revisar tota la instal·lació d'aire condicionat _____ fa una olor estranya.
8. Ep, _____ són aquestes eines? Són per enguixar les parets.
9. El cel és rúfol; _____ no aniré a la platja.
10. No puc anar a la platja, _____ el cel és rúfol.
11. Aquest nadó plora _____ té gana.
12. Aniré al metge _____ em doni la baixa laboral.
13. Mai esbrinarem les raons _____ va deixar-se subornar.
14. _____ no t'endreces l'habitació?
15. _____ serveix aquest aparell?
16. Dues nespres valen quaranta cèntims; _____ quatre seran vuitanta.
17. T'haig de donar instruccions _____ actuïs fredament.
18. Què opina de la nova junta directiva? Bé, _____, la nova junta directiva...
19. Carles, _____ et surti millor la lletra, has d'agafar bé el llapis.

4. Ompliu els buits de les frases següents amb les formes *perquè, per què, per a què.*

1. Vinc _____ em solucionis un problema.
2. Encara no sé _____ han vingut.
3. Desconec les raons _____ han fet tal cosa.
4. _____ et servirà això?
5. Han tancat les finestres _____ feia massa fred.
6. Han tancat les finestres _____ no faci tant fred.
7. _____ fas aquestes coses?
8. Ara ja sé els motius _____ han canviat de projecte.
9. _____ serveix aquest botó?
10. No sé pas _____ ho vol (destinar).
11. Tenia ganes de saber _____ s'havia enfadat.
12. T'ho dic _____ ho sàpigues.
13. No hem sortit a fer la travessa _____ nevava.

5. A continuació trobareu un seguit de frases amb incorreccions pel que fa a l'ús dels connectors, alguns dels quals s'han treballat en aquestes primeres unitats. Esmeneu els errors que hi vegeu.

1. Hi ha una nova normativa per als escalfadors a gas.
2. Cobrarem a mitjans juliol.
3. Al any 1918, l'IEC va publicar la gramàtica normativa.
4. La societat actual no té mesura en quant a l'ús d'envasos de plàstic.
5. L'horari d'atenció al públic és sempre pel matí.
6. L'acusat ha dit a la sortida del jutjat: "No tinc res que dir".
7. La temperatura al peu del Tibidabo és de 2º baix zero.
8. Vàrem tenir-hi tractes quan la República.
9. La família reial va fugir del país arrel del cop d'estat.
10. El farmacèutic? Jo el tinc com eixelebrat.
11. Espero la seva resposta el més aviat possible.
12. No m'ho puc creure: m'ha dit que a lo millor se'n va a viure a Suïssa.
13. Els detinguts es dedicaven a vendre com nous cotxes vells.
14. Parla-li poc a poc perquè pateix sordesa.
15. Vindrà el marmessor enlloc de l'hereu.
16. Obriu les finestres: fa olor a tabac.
17. No li hem tramès tota la col·lecció degut a la vaga de transports.
18. A mida que avançaven les negociacions, la patronal i els sindicats es tranquil·litzaven.
19. Arrel de la intervenció de l'inspector, l'organització de l'empresa va millorar.

UNITAT 3

Oracions de relatiu

A) Adjectives

Les oracions de relatiu adjectives són frases subordinades que fan funció d'adjectiu o CN i que es refereixen a un element de l'oració principal.

Les classifiquem com a:

. Explicatives: equivalents a un adjectiu o nom en aposició; apareixen entre comes.

Els altres, que potser arribaran tard, ja no podran seure (= els quals).

. Especificatives: equivalen a un adjectiu qualificatiu o un CN.

Allarga'm el llibre que vas rebre ahir.

Atenció: l'únic pronom relatiu correcte quan especifiquem és *que*; en canvi, quan formulem una oració explicativa tant podem escriure *que* com el pronom relatiu compost *el qual, la qual, els quals i les quals*.

COSES	PERSONES
Prep. + *què* Prep. + *el qual, la qual, els quals, les quals (registre més formal)* *El rellotge de què parlàveu és d'or.* *Les tisores amb les quals has tallat la cansalada són esmolades.*	Prep. + *qui* Prep. + *el qual, la qual, els quals, les quals (registre més formal)* *L'amiga amb qui parlava és molt sorruda.* *El noi amb el qual treballo és l'especialista.*

1. Ompliu els buits amb la forma de relatiu adient, precedida de preposició, si cal.

1. La clau _____ tanquem els armaris s'ha rovellat.
2. Aquests guerrers, la valentia _____ és llegendària, formen part de l'Amazones.
3. Aquesta és la conclusió _____ han arribat les Nacions Unides.
4. Aquests són els recursos _____ la conselleria disposa.
5. L'única persona _____ depèn l'organització pesquera és el batlle.
6. Ha tornat la iaia _____ l'any passat vas guarir de la pneumònia.
7. M'han deixat un vestit de festa, la roba _____ és molt delicada.

RELATIU ADVERBIAL: Té funció de complement circumstancial de lloc.
On = en què = en el qual, en la qual, en els quals, en les quals. *La platja on descansem avui és paradisíaca.*

RELATIU NEUTRE: Té com a antecedent tota la frase anterior.
La qual cosa = cosa que *El pare no ens va ajudar gaire, la qual cosa m'ha disgustat*.

2. Ompliu els buits amb el relatiu adient precedit, si cal, de preposició.

1. Aquesta és la sala _____ ens reunirem demà.
2. Té diverses al·lèrgies _____ no li permet de prendre certes medecines.
3. El país _____ m'agradaria viure és Itàlia.
4. El dipòsit de dalt degotava, _____ no ens havíem adonat.
5. Va perdre l'agenda, _____ no va poder telefonar-nos.

B) Substantives:

Les oracions de relatiu substantives són frases subordinades que fan funció de nom i no tenen antecedent en l'oració principal o és molt general o queda sobreentès.

Qui no vulgui pols que no vagi a l'era.
Vull aquestes que t'enviaran (= revistes).

COSES	PERSONES	LLOC
Article + que Això, allò + que Tot + això, allò, article + que *El que demaneu és un disbarat.*	Qui Tothom + qui/que Qualsevol + que *Doneu ajut a qui us en demani.*	On Arreu + on Prep. + allà, allí + on *D'allà on no n'hi ha, no en raja.*

3. Ompliu els buits amb la forma de relatiu adient.

1. Pensa bé tot això_____et dic.
2. Em barallo sempre_____em porta la contrària.
3. No recordo si era el noi que seia davant o _____seia darrere.
4. Ja he aconseguit els havans cubans i també aquells_____em vas recomanar d'andorrans.
5. Anava amb la veïna del costat i_____viu a sobre.
6. El nombre d'aturats d'enguany ha estat superior_____hi havia fa dos anys.
7. Qualsevol_____et mirés, s'astoraria.
8. _____no hi ha hagut collita, hi ha fam.
9. _____no pugui suportar la calor que es compri un ventall.

4. Escolliu una de les formes entre parèntesis.

1. Ja hem revisat aquest departament i (el que / el què / el qual) hi ha al pis de dalt.
2. L'assaig va ser escrit per Víctor Català, (que / què / qui) era una dona.
3. És l'únic empleat de la impremta (que / a qui / a què) no han donat atur.
4. Els estudiants van tancar-se al paranimf, (que / el que / la qual cosa) no va solucionar res.
5. Després de l'encontre, el jugador (que / qui /el qual) s'havia lesionat va ser traslladat al Clínic.
6. La situació (en la que / en què / que) es troba Ruanda és desesperada.
7. Els llogaters encara no coneixen les lleis (a les que / a què / que) s'hauran de sotmetre.
8. És un carreró (per on hi / per on / que hi) m'agrada vagarejar.
9. L'aire condicionat és la causa (de la qual / de la qual en / que en) prové la mala olor.
10. Aquesta agulla de pit no és (la que / la què / la qual) m'han robat.
11. Lluitarem pels mateixos ideals (per què / pels que / pels què) moriren els nostres avis.

5. Esmeneu les frases següents:

1. És una pedra que es fan marges.
2. La piscina que s'hi ha negat el noi no té socorrista.
3. És una família que no els llueix la intel·ligència.
4. La SIDA és una malaltia del que tots volem fugir.
5. Aquests són els motius pels que es va sacrificar.
6. Són coses a les que no ens hem acostumat.
7. Vam emetre un dictamen del qual en vam treure les conseqüències del cas.
8. L'acte es va celebrar en un teatre en el qual hi cabia molta gent.

La conjunció QUE actua d'enllaç entre l'oració subordinada substantiva i l'oració principal. No hem de confondre aquesta conjunció amb el pronom relatiu *que* tot i que coincideixen amb la forma.

MAI no podem ometre la conjunció *que*:

**Voldria em responguéssiu com més aviat millor* (incorrecta).

6. En algunes de les frases següents hi ha errors relacionats amb els pronoms relatius, amb la conjunció *que* i amb el pronom interrogatiu *què*. Esmeneu quan calgui.

1. *La plaça del diamant*, en la que s'inicia la maduresa literària de Rodoreda, és la seva novel·la més famosa.
2. Si hi ha alguna cosa en que Barcelona és deficitària és en espais verds.
3. Enguany ha plogut molt, lo que minvarà considerablement el problema de la sequera.
4. Hisenda ha advertit que ha trobat irregularitats bancàries.
5. Des de que ha arribat a casa, no ha parat de riure.
6. Vaig anar a la reunió i no vaig entendre res del que hi van discutir.
7. Abans de que es pagui, s'ha de segellar la factura.
8. La noia qui m'ha venut l'àtic és vídua.
9. Demano respongueu amb rapidesa.
10. Només pensen en que s'han de restituir els documents.
11. Encara no sabien a què dedicar-se.
12. Li preguntava sovint què llegia, però no m'ho va dir mai.
13. Que t'hagin reconegut l'antiguitat laboral és un bon senyal.
14. Que has fet per dinar?
15. M'és ben igual el què diguis.
16. Us demano m'escolteu quan parli.

7. Completeu cada una de les frases següents amb una forma de relatiu adequada, anteposant-hi, si cal, una preposició.

1. Aquesta és la fita _____ aspira des de fa molt de temps.
2. Són unes persones _____ no pensen en res que no siguin els diners.
3. Deixa'm veure el bolígraf _____ escrius les cartes.
4. Els meteoròlegs han previst un cap de setmana amb tempestes i una forta davallada de les temperatures, _____ ha fet que es cancel·lin moltes reserves hoteleres.
5. Han refusat l'ajuda que els arribava des del govern autonòmic i _____ _____ els oferien des del govern central.
6. No em crec ni un borrall _____ expliquen.
7. Es va casar amb una metgessa el pare _____ havia estat alcalde de la ciutat.

8. Ompliu els espais buits amb totes les formes de pronoms relatius correctes per a cadascuna de les frases següents.

1. Van demanar col·laboració _____ passejaven per la platja en aquell moment.
2. Va conèixer el futbolista, la mare _____ era una cantant pop.
3. El llibre _____ relatava la seva història d'amor ha estat el més venut d'aquell autor.
4. No s'havien venut prou entrades, _____ es va haver de suspendre el concert.
5. En Jordi, _____ va viure molts anys a Vic, ja fa tres anys que viu a Boston.
6. No sabia si aquella samarreta, _____ aniria al sopar, l'afavoriria.

UNITAT 4

Morfologia del nom

MORFOLOGIA DEL NOM: MASCULINS I FEMENINS
En els noms corresponents a persones i animals que tenen dos gèneres, el femení acostuma a acabar en **-a**. *Cuiner -cuinera; avi-àvia; marquès-marquesa; capità-capitana* Alteracions ortogràfiques: *Bordegàs - bordegassa*; *Marcel- Marcel·la; rònec-ronega; serf-serva; esclau-esclava*; *hereu-hereua o hereva* Marques de femení: -ESSA designant títols o càrrecs: *baró-baronessa* -INA: *heroi- heroïna; gall-gallina* -OR/RIU: *emperador-emperadriu; actor-actriu* - ÒLEG/ÒLOGA: *arqueòleg-arqueòloga; psicòleg-psicòloga* Marca de masculí: -OT: *bruixa-bruixot; merla-merlot* Noms sense variació de gènere: - AIRE, -ISTA, -CIDA: *el/la captaire, un/una homicida, el/la modista* - El/la mascle/femella: *el rossinyol mascle, la rossinyol femella* Noms amb arrels diferents: - *dona-home, boc-cabra, amo-mestressa...*

1. Escriviu el gènere contrari.

Besavi _____ vidu _____ marquès _____
burgès _____ espòs _____ príncep _____
borrega _____ serf _____ neboda _____
esclava _____ hereu _____ deixeble _____
pediatra _____ pelegrí _____ orfe _____
arqueòleg _____ antropòloga _____ arquitecte _____

2. Completeu amb el gènere contrari:

duc _____ comte _____ alcalde _____ _
sastre _____ metge _____ tsar _____
heroi _____ captaire _____ màrtir _____
modista _____ emperador _____ amo _____ _
nora/jove _____ tia _____ ase_ _____ _
egua/euga _____ abella _____ _

3. Indiqueu el significat de les paraules següents segons el gènere.

El/la canal _____ _
El/la còlera _____ _
Un/una editorial _____ _
El/la fi _____ _
El llum/la llum _____
El vall/la vall _____ _

4. Col·loqueu l'article adient davant de cada nom de manera que se'n vegi clar el gènere.

1._____afores de la vila.
2._____anell de dimants.
3._____anàlisis confirmaran el que em penso.
4._____olor de gas.
5._____avantatges i_____desavantatges.
6._____compte corrent.
7._____corrent d'aire.
8._____postres són de xocolata desfeta.
9._____esplendor de l'imperi anglès.

5. Corregiu quan calgui.

1. L'Administració de Justícia té males costums heretades del passat.
2. Ha contret una deuta que mai no podrà pagar.
3. Tinc una dubta.
4. Menja't els espinacs.
5. Una estratagema política.

6. Les llegums ja són cuites.

7. La lleixiu malmet els nostres rius.

8. El pendent del carrer Calvet és feixuc.

9. Els senyals de trànsit són internacionals.

10. L'aire que respirem és ple de bacteris.

11. Hi ha hagut un allau de sol·licituds per cobrir la plaça.

12. Quin aroma més bo!

13. Dents incisius i queixals del seny.

14. Quina oloreta!

6. Completa les frases següents amb la forma adequada de l'article.

1. ___ afores de les grans ciutats cada vegada hi viu més gent.
2. _____ còlera és una malaltia infecciosa que sovint es presenta com una epidèmia, causada_____ bacteri *Vibrio cholerae*.
3. La màxima "_____ fi justifica els mitjans" va ser atribuïda a Maquiavel pel seu pensament polític caracteritzat per molts investigadors com a dèspota, fred i amoral.
4. Portar_____ llums_____ (encès) és portar una referència visual que pot ajudar a una reacció més ràpida davant de qualsevol maniobra de risc.
5. Entendre com és_____ son dels nadons ens pot ajudar a trobar maneres de respectar-lo.
6. _____ dot s'ha considerat durant molt de temps com la mercantilització de les dones.
7. La immersió amb_____ escafandre_____ (autònom) permet al submarinista obtenir l'aire necessari a la mateixa pressió que té sota l'aigua.
8. Per què quan una persona té por aixeca les celles, obre els ulls i la boca i dilata _____ narius?
9. El geriàtric ha de ser desallotjat perquè_____ tèrmits estan corcant les bigues de fusta i hi ha perill per als residents.
10. ____ síncope és una pèrdua temporal del coneixement i del to muscular generada per una alteració transitòria en el subministrament sanguini del cervell.

MORFOLOGIA DEL NOM: PLURALS

MODEL I

Singular+s: *home-homes*

. Canvien -a en -es: *arruga-arrugues; boca-boques; caça-caces; taronja-taronges*

. La majoria de paraules agudes recuperen la *n* etimològica: *robí-robins*

N'hi ha, però, que afegeixen només *–s* malgrat que acabin en vocal tònica: *sofàs, purés, cafè bebès, oboès, bisturís, esquís, hindús, menús, xampús...*

MODEL II

Afegeixen *-os* els noms masculins aguts acabats en:

. -s: *país-països, pis-pisos, pastís-pastissos...*

. -ç: *esquinç-esquinços*

. -x: *reflex-reflexos, annex-annexos...*

. -ix: *calaix-calaixos*

. -tx: *esquitx-esquitxos*

INVARIABLES:

tos, atles, càries, llapis, bíceps, temps, pols, urbs, herpes, mecenes, pelvis, comptagotes, afores, sostenidors ...

-US: *cactus, fetus, focus, globus, lapsus, lotus, plus, porus, sinus, tipus, virus, tètanus, eucaliptus...*

DOBLE FORMA DE PLURAL Acabats en:

. -sc: disc- *discos o discs.*

. -st: gust- *gustos o gusts*.

. -xt: text- *textos o texts*.

. -ig: enuig- *enutjos o enuigs.*

7. Feu el plural o el singular segons convingui

ritu _____ fenòmens _____ golf _____
tiges _____ puça _____ droga _____
bacallà _____ maniquí _____ tro _____
marroquí _____ frens _____ traspàs _____
excés _____ apèndix _____ pastís _____
tapís _____ arròs _____ tros _____
embús _____ accessos _____ retrocessos _____
congressos _____ interessos _____ progressos _____
mas _____ compromís _____ nus _____
discurs _____ mes _____ pis _____
el dilluns _____ el llapis _____ el cactus _____
llaç _____ complex _____ llangardaixos _____
esqueix _____ sandvitx _____ índex _____
risc _____ quiosc _____ arbust _____
pretext _____ assaig _____ safareig _____
puig _____ estoig _____ calç _____

UNITAT 5

Morfologia de l'adjectiu

A) Adjectius de dues terminacions:

MORFOLOGIA DE L'ADJECTIU: MODEL I

MASCULÍ SINGULAR	FEMENÍ SINGULAR	MASCULÍ PLURAL	FEMENÍ PLURAL
esquerp *mengívol*	*esquerpa* *mengívola*	*esquerps* *mengívols*	*esquerpes* *mengívoles*

COMPTE AMB ELS CANVIS ORTOGRÀFICS I FONÈTICS!

. Accent gràfic i dièresi: *tebi, tèbia, tebis, tèbies; genuí, genuïna, genuïns, genuïnes*.
. Canvis ortogràfics: *vague, vaga, vagues; nul, nul·la, nuls, nul·les.*
. Sensibilització de lletra muda: *esvelt, esvelta, esvelts, esveltes*.
. Sonorització: *cec, cega, cecs, cegues.*
. Canvi u-v / e-o: *tou, tova, tous, toves; anàleg, anàloga, anàlegs, anàlogues.*

1. Completeu la sèrie següent:

	vídua		
			ingènues
		simultanis	
	ambigua		
homogeni			
	contínua		
aeri			

2. Escriviu el plural dels mots següents:

pilar_____ cru_____ senar_____
dur_____ sofà_____ bisturí_____
madur_____ balder_____ nu_____

3. Escriviu el gènere contrari dels mots següents:

cega_____ aràbiga_____ fluida_____
anàloga_____ exquisit_____ polida_____
corba_____ humida_____ pròdiga_____
poruga_____ geperuda_____ covard_____
obliqua_____ ventríloqua_____ dormilega_____
homòleg_____ jueu_____ reu_____
plebeu_____ gasiu_____ eslava_____

4. Completeu les sèries següents:

1. És un bé aliè. Són béns_____
2. Ha estat un espectacle amè. La funció era ben_____
3. Et pots fer un ou dur. Em menjaré dos ous_____
4. Artista boig. Decisió_____

MORFOLOGIA DE L'ADJECTIU: MODEL II

seriós	*seriosa*	*seriosos*	*serioses*
gras	*grassa*	*grassos*	*grasses*
dolç	*dolça*	*dolços*	*dolces*
convex	*convexa*	*convexos*	*convexes*
gavatx	*gavatxa*	*gavatxos*	*gavatxes*

DOBLE FORMA DE PLURAL MASCULÍ:
. -sc: *frescs o frescos*.
. -st: *trists o tristos.*
. -xt: *mixts o mixtos.*
. -ig: *roigs o rojos*.

5. Feu el masculí plural:

annex _____ fix _____ baix _____
agrest _____ boig _____ lleig _____
trobadoresc _____ fresc _____ test _____

6. Completeu la sèrie següent:

anglès			
		inerts	
	xinesa		
			corteses
		burgesos	
	espaiosa		
gris			
malaltís			
			espesses
		encomanadissos	

7. **Ompliu els buits amb un derivat nominal afegint-hi els sufixos: *-dís, -dissa, -dissos, -disses* o *-às, -assa, -assos, -asses*.**

1. Trencar: Fer una _____ de vidres.
2. Paper: Fa uns grans _____ com a actor.
3. Fondre's: Ella, quan hi ha feina, es fa _____
4. Enamorar-se: El meu company de feina és molt _____
5. Enyorar-se: Els nens quan van de colònies se senten _____ de casa.
6. Pi: La _____ va bé per encendre el foc.

B) Adjectius d'una terminació:

Acostumen a tenir una sola terminació en el singular:

-ble	amable	**al/-el/-il**	igual, fidel, fàcil
-ar	regular	**erior**	superior
-aire	xerraire	**ant/-ent***	amargant, prudent
-a, -e	belga, alegre	**ista**	altruista
		aç/-iç/-oç	audaç, feliç, atroç

COMPTE, perquè hi ha un seguit d'adjectius que presenten les dues formes *(atent-a, content-a, lent-a, cruent-a, dolent-a, valent-a*) i els cultismes acabats amb *-lent.*

8. Escriviu el femení singular dels adjectius següents:

calent _____ dolent _____ valent _____
opulent _____ belga _____ altre _____
tendre _____ jove _____ lluent _____
corpulent _____ flatulent _____ suculent _____
pobre _____ rude _____ comú _____
inert _____ elegant _____ abundant _____
resplendent _____ ardent _____ exigent _____
diferent _____ bullent _____ amargant _____

9. Corregiu les frases següents:

1. La Maria és una alumne de medicina.
2. Les ONG presten ajudes comuns als països pobres.
3. La paràlisi la deixà inert.
4. Actua sàvia i cultament.
5. Sóc rica e il·lustra.

10. Completeu les expressions següents amb les formes adequades dels adjectius que teniu en negreta.

Un nen **orfe**. Una nena .....

Un cambrer **amatent**. Una cambrera .....

Un tub **gris**. Una canonada .....

Un cas **comú**. Una situació .....

Un teixit **rude**. Una tela .....

Un resultat **indigne**. Una opció .....

Un fet **homòleg**. Una situació .....

Un senyor **culte**. Una persona .....

Un alumne **precoç**. Uns alumnes .....

Un dia **boig**. Una nit .....

Cos **inert**. Matèria .....

Un nen **obedient**. Una nena .....

Un jersei **lleig**. Unes americanes .....

Un iogurt **agre**. La llet .....

Un cambrer **espontani**. Una cambrera .....

Una paella **mixta**. Un grup .....

Soldat **covard**. Una militar .....

Un desig **ingenu.** Uns desigs .....

Un llenguatge **genuí**. Uns productes .....

11. Ompliu els buits amb els adjectius que trobareu entre parèntesis. Si algun té doble forma, també la hi heu de posar.

1. Els documents _____ (annex) inclouen els estudis sobre l'impacte mediambiental que es van fer abans d'aprovar el projecte.
2. En aquest tram, la carretera no és prou _____ (ample) per a dos camions.
3. Em van dir que aquest bonsai era de fulla _____ (perenne).
4. Mai no havia conegut una persona tan _____ (insolent).
5. T'ha sortit una escudella _____ (suculent).
6. No facis moviments tan _____ (brusc) amb el cos.
7. Gràcies a la seva actitud _____ (equànime) ha aconseguit que li donin suport.
8. Teníem dues amigues _____ (comú) i no ho sabíem.
9. Avui la mar està molt _____ (tranquil). Podrem navegar sense problemes.
10. Al costat de persones tan _____ (eficaç) es treballa de gust.

UNITAT 6

Quantitatius, indefinits i numerals

Quantitatius variables	Quantitatius invariables
poc / poca / pocs / poques **molt** /molta / molts / moltes **tant** / tanta / tants / tantes **quant** / quanta / quants / quantes	**més** **menys** **força** **massa** **prou**
gaire / gaires **bastant** / bastants	

TANT	TAN
. Significa "en tal quantitat" o "en tal grau": *Hi havia <u>tant</u> noies com nois.* *Ara no hi veuràs <u>tant</u>.*	. "En el mateix grau, igualment, talment" davant d'un <u>adjectiu</u>, d'un altre <u>adverbi</u> o d'una <u>locució adverbial.</u> *És tan bonic!* *Parla tan de pressa...*

QUANT	QUAN
. Adverbi i adjectiu de quantitat. Té flexió de gènere i nombre quan és adjectiu: *Quant val?* *Quanta gent que hi ha!* *Quantes ampolles de vi vols?*	. Adverbi de temps. *Quan serà la investidura?*

1. Ompliu els buits amb *tan/tant* i *quan/quant.*

1. Menjar no m'agrada _____ com a tu.
2. Li agrada _____ de venir ara que viu _____ a prop.
3. Hi van anar _____ homes com nens.
4. _____ vendreu el pis?
5. A _____ va el quilo?
6. _____ de bo s'acabés la setmana avui!
7. Voldria saber _____ de pa hi ha al calaix.
8. Li demanaré _____ n'hi ha.

GENS	RES
. ***Gens*** és un adverbi de quantitat. S'empra davant de noms incomptables (seguit de la preposició *de*) o bé reforçant el sentit negatiu d'una frase (en aquest últim cas, el podem suprimir sense que la frase perdi sentit). *La candidata no m'ha agradat gens*. *No queda gens d'arròs.*	***Res*** és un pronom. Equival a "cap cosa". *De la candidata no m'ha agradat res: ni el caràcter, ni l'aspecte.* *Fa dies que no sé res de tu.*

Gens i res s'utilitzen en frases interrogatives i condicionals amb sentit positiu.

Que vol res?
Que tens gens de gana?

També es poden emprar en sentit positiu els adverbis i quantitatius següents: *cap, enlloc, mai* i *ningú.*

2. Ompliu els buits amb *gens o res.*

1. No cal que li ho preguntis, que no sap mai _____, ell.
2. Està anèmic perquè no menja _____ de carn.
3. No em sembla _____ adequat.
4. No hi ha _____ que m'agradi.
6. No en saps _____, d'ell?
7. De matemàtiques, no en sap_ _____ _._____

COMPTE!

Les formes *mateix/mateixa/mateixos/mateixes* només es poden utilitzar com a adjectius, acompanyant un nom:

Les cinc novel·les són del mateixautor.

Es pot usar emfàticament (també com a adjectiu).

Hi aniré avui mateix, no pas demà.

Pot reforçar també la idea de propietat, d'exclusivitat.

Era culpable; el seu mateix pare ho va admetre.

Com a pronom equival a "la mateixa cosa", però quan es volen emprar per substituir algun element de la frase, aleshores aquestes formes són incorrectes. Cal emprar pronoms febles o possessius.

El meu germà i tu vau dir el mateix. (pronom, correcta)

Va entrar a la casa i va mirar tots els racons **de la mateixa.*
(incorrecta) *Va entrar a la casa i **en** va mirar tots els racons.*

3. Substituïu *mateix* per un pronom feble o un possessiu.

1. Us envio la llista d'activitats perquè informeu de les mateixes a les persones interessades.
2. L'uniforme de la policia passarà a ser de la propietat de la mateixa.
3. Quan arribem, ens obriran l'hotel i ens instal·larem en el mateix.
4. Al costat de casa hi haurà una plaça que contribuirà a apujar el preu de la mateixa.
5. La màquina està acabada de muntar, però no hem rebut els accessoris de la mateixa.

4. Corregiu els quantitatius, els indefinits i els numerals de les frases següents:

1. Hi havia bastanta gent.
2. Hi van assistir tres-cents mils seixanta-i-sis persones.
3. En aquella assemblea hi havia masses veïns.
4. La ciutat té un mil·lió vuit-cents-mil vint-i-cinc habitants.
5. Tenia forces llibres.
6. Després de vàries entrevistes va aconseguir la feina.

7. Ajudeu-los; cal pensar en els demés.
8. Els ancians caminen poc a poc.
9. El malalt no sé si té res de pols.
10. T'han dit algo del festival?
11. No tenia prous diners per pagar el lloguer.
12. Hem rebut tres-mil dos centes vuitanta-sis sol·licituds.
13. Un número indeterminat de refugiats han arribat a la costa adriàtica.
14. Pots dur els diccionaris que vulguis, qualsevols.
15. M'hauries d'haver dit algo del suborn.
16. Ningun inspector no ha vingut mai a visitar-nos.

UNITAT 7

Verbs

Un verb és regular quan manté l'arrel en tots els temps:

CANT	-o, -ava, -arem	PERD	-o, -ia, -rem	DORM	-o, -ia, -irem

En canvi, és irregular si té més d'una arrel segons els temps. En aquest cas no segueix els paradigmes de conjugació regular.

ser, era, sóc, fos...

Remarques

1a -AR	Tots els verbs són **regulars** (llevat d'***anar*** i ***estar***).
	Dièresi. Subjuntiu present. ***–iar, -ear, -uar*** (*estudiar, anunciar...)* *copiïn, esquiïs, actuï…*
2a - ER/RE	La majoria de verbs de la segona conjugació són irregulars.
	Verbs acabats en ***-metre, -rompre, -córrer, -cebre, -batre*** (regulars), ***–cloure, -fondre*** (irregulars). Són de la **2a conjugació**. *interrompent, incloc, debatem, concebo, permeti…*
	Futur i condicional. Diferència dels verbs acabats en *–RE* i *–ER*. *abatré, abatria, combatràs, vendríem…*(en canvi: *temeré, temeria…*)
	a/e. verbs ***néixer/jeure/treure***. ***e/a*** **tòniques, *a*** síl·labes **àtones** *neix, naixem, traient, jagués, jegui*
	o/u. verbs ***poder/voler*****.** Amb o, però ***u*** (**subj. present, imperatiu**) *pugui, vulguem, poguessin, volgués, volgut..*
	verbs ***saber, cabre*****.** Subj. Present i imperatiu: *sàpiga, càpiga...* Altres temps verbals**:** *saber, cabre, sabés, cabés, sabut, cabut...*
	Verbs velars
3a -IR	La majoria de verbs de la 3a són regulars i segueixen el model incoatiu. **Verbs incoatius (-EIX):** *serveix, serveixes, serveixin, servim, serviu…*
	Verbs purs. DORMIR. Són purs: *sortir, sentir, dormir, cosir, collir, ajupir, bullir, fugir, morir, obrir, omplir, munyir*…i derivats. (En canvi, *assentir i dissentir* són incoatius).
	o/u. *sortir, collir, cosir, tossir, escopir* (i derivats). U tòniques. O àtones. *sortim, surts, sortirem, colliríem, cullen…*
	DIÈRESI. –AIR, -UIR: *traduïm, traduïu, traduïa, traduïssis, traduït...* **Temps d'estalvi: futur, condicional, infinitiu, gerundi:** *traduint, traduir, conduir, traduiria, conduiré, reduiria…*

1. Completeu les frases següents amb la forma conjugada corresponent dels verbs entre parèntesis.

1. Els havia demanat que em _____(traduir) la carta, però encara no ho han fet.
2. Abans, les llenties es _____(coure) lentament per estovar-les.
3. S'anava _____(esgrogueir) de dia en dia a causa de l'estrès.
4. Encara no sabem quan ens _____(retribuir) la feina que hem fet.
5. Cal que tu _____(desviar) l'atenció dels vigilants.
6. Si no vols que _____(suar) tant, compra'm un aparell d'aire condicionat.
7. No sé què _____(fer, vosaltres, imperfet) en aquella assemblea.
8. _____(conduir) més a poc a poc, si no voleu tenir un accident.
9. Si no us ho _____ (creure) comproveu-ho vosaltres mateixos.

2. Ompliu la graella:

verb	*1a p. s. present d indicatiu*	*3a p .s. present d'indicatiu*	*3a p.s. futur*	*gerundi*
COMPADIR	Compadeixo	Compadeix	Compadirà	Compadint
PERTÀNYER				
COMBATRE				
ROMANDRE				
CONCEBRE				
PERCEBRE				
GARANTIR				
REFLECTIR				
TRAIR				
ESPRÉMER				

3. Completeu les frases següents amb la forma conjugada corresponent dels verbs entre parèntesis.

1. Algun cop els homes _____ (pressentir) què passarà.
2. _____ (consentir) a fer el que em demanes, però no vull veure't mai més.
3. Ens tracta com si _____ (ser) els seus esclaus.
4. A aquest individu, jo no el _____(conèixer).
5. Jo no _____(viure) en aquesta masia.
6. _____-te (ajupir-se) i cull el paper!
7. Si ho hagués sabut, no_____(comparèixer).
8. _____(anar) a casa que et criden.
9. Quan _____(dinar) me n'aniré al cinema.
10. No vull que em_____(fer) de mare.
11. Vol que jo li _____ (donar) pa amb codonyat.
12. Encara que hagués corregut més, tampoc no_____(arribar) a temps.

4. Ompliu els buits amb el participi corresponent del verb entre parèntesis.

1. M'ha _____(plaure) que Hisenda no em posés un plet.
2. M'he _____(asseure's) perquè em feien mal els ossos.
3. L'orquestra no ha_____(saber) tocar el rèquiem.
4. El trepant no ha _____(cabre) dins l'armari.
5. El codonyer ha _____ (créixer) molt des de l'hivern passat.
6. Tenien el càstig ben _____(merèixer).
7. Com que era innocent l'han_____(absoldre).
8. No ha _____(ser) més que un esglai.
9. Em vendré el portacigarretes d'argent perquè me n'han _____(oferir) molts diners.
10. Les llenties ja són _____ (coure).
11. L'alcohol no m'ha_____ (coure) gens.
12. La bugaderia havia _____(pertànyer) al meu pare.
13. La bombeta és_____(fondre).
14. L'han_____(empènyer) a cometre l'assassinat.
15. Finalment han_____(imprimir) el rètol.
16. Sempre ha _____(romandre) impassible davant els problemes.
17. M'he _____(estrènyer) la trinxa.
18. La mar sempre m'ha _____(infondre) respecte.
19. Ha quedat _____(excloure) del concurs de trasllat.
20. Ell va aparèixer quan la farina era_____(moldre).

5. Conjugueu el gerundi dels verbs següents

absoldre _____ doldre _____
fondre _____ dir _____
compondre _____ dissoldre _____
moldre _____ pondre _____
romandre _____ caber _____
beure _____ caure _____
concloure _____ creure _____
coure _____ dur _____
cabre _____ saber _____
poder _____ viure _____

COMPTE! **L'ús de gerundi**

. Les construccions amb gerundi són correctes quan marquen una acció anterior o simultània respecte del verb principal.

Van rebre el ministre xiulant.

. Si el gerundi marca posterioritat respecte del verb principal és incorrecte.

***** *S'estavellaren trobant la mort* (incorrecta).

. Aleshores s'ha de canviar el gerundi per una construcció formada per la conjunció *i* + el verb personal corresponent, o per un pronom relatiu + el verb personal:

S'estavellaren i trobaren la mort.
S'estavellaren, per la qual cosa trobaren la mort.

6. Assenyaleu si la frase és correcta o incorrecta. Si és incorrecta, haureu de canviar el gerundi per un altre temps verbal.

1. Va respirar tranquil·la, havent trobat les claus.
2. Va cloure l'acte, tornant tothom a casa seva.
3. Van passar-ho d'allò més bé rient i cantant.
4. Van disputar-se la copa el Barça i el Madrid, guanyant-la el Madrid.
5. Es perden les amistats cantant les veritats.
6. Em va caure el llibre a terra badant.
7. Va morir dissabte essent enterrat diumenge.
8. Atacaren violentament l'enemic, aconseguint de fer-lo recular 2 km.

VELARITZACIÓ

Hi ha un grup nombrós de verbs irregulars de la 2a conjugació que es caracteritzen per tenir formes velaritzades (amb *c* o *g)* en determinats temps verbals (diferents de l'arrel de l'infinitiu). Són les següents:

- acabats en *-ndre, ldre, (-ler)*
- *aparèixer, conèixer*
- que contenen diftong (en l'infinitiu): *-aure, -eure, -iure, -oure*
- *dir, dur, estar, venir, tenir*…

Quan la 1a persona del present d'indicatiu acaba amb *-c*, totes les persones dels temps verbals següents que hi ha a continuació duen *-gu*:

Passat simple: *riguí, rigueres, rigué, riguérem, riguéreu, rigueren.*
Subjuntiu present: *rigui, riguis, rigui, riguem, rigueu, riguin.*
Imperfet de subjuntiu: *rigués, riguessis, rigués, riguéssim, riguéssiu, riguessin.*
Imperatiu (no totes les formes): *rigui, riguem, riguin*

7. Ompliu la graella següent:

	canto	cantéssiu	cantem (present de subjuntiu)
dur			
veure			
conèixer			
beure			
caber			
estar			

L'imperatiu en els verbs velars

Hi ha persones de l'imperatiu que tenen formes velaritzades en tots els verbs d'aquest tipus (3a singular, 1a plural, 3a plural).

mogui, moguem, seguin, tregui, diguin, vengui...

En canvi, la 2a persona del singular i la 2a del plural de l'imperatiu acostumen a no tenir formes velaritzades. Generalment emprem bé el singular de l'imperatiu, però vacil·lem a l'hora de fer el plural, per la qual cosa ens pot ser útil seguir l'esquema següent:

	sing.	pl.
1a	---	*riguem*
2a	*riu*	*rieu*
3a	*rigui*	*riguin*

Si la 2a persona del singular té un element velar, també el té la 2a del plural; si aquesta 2a persona del singular no té element velar, tampoc el té la 2a del plural.

mou, moveu; seu, seieu; treu, traieu; digues, digueu; sigues, sigueu

Ordres

Usem el mode imperatiu, si l'ordre és afirmativa; i el mode subjuntiu, si l'ordre és negativa:

Moveu la butaca! / No mogueu la butaca!

En rètols i avisos no s'ha d'emprar l'infinitiu sinó la segona persona del plural de l'imperatiu:

No fumeu / Tanqueu la porta

8. Completeu les frases següents amb la forma conjugada corresponent dels verbs entre parèntesis:

1. No volia que la professora ho _____ (saber) abans que l'inspector.
2. La iaia vol que _____ (estendre, vosaltres) la roba al terrat.
3. Si el xalet _____ (estar) més a prop de la platja, el podríem comprar.
4. Vosaltres, _____ (escriure) bé.
5. No _____ (escriure) tan fort, que foradareu el paper.
6. No cal que _____ (veure) aquest programa, si no us ve de gust.

7. Quan et (saber) _____ la lliçó, m'avises.
8. Si tu (dur) _____ el berenar, aniria més bé.
9. Aquesta tarda, (vosaltres/dur) _____ els llibres.
10. Quan (vosaltres/voler) _____ anar-hi, ja m'avisareu.
11. Si (jo/cabre) _____ al banc, ja hi seuria.
12. Si jo (deure) _____ tants diners, estaria ben amoïnada.

Alternances vocàliques

1. Néixer (nàixer), péixer, treure (traure) i jeure (jaure) presenten alternances ***a/e*** al radical. Quan aquesta vocal està en posició àtona, escriurem *a.*

jec, jeus, jeu, però *jaiem, jaieu,* i *jeuen.*

2. Collir, sortir, tossir, escopir, cosir i compostos presenten alternances ***o/u***.

Si l'accent recau a la síl·laba del radical (síl·laba tònica), escriurem *u*. Si recau en una altra síl·laba (àtona), escriurem *o*.

cullo, però *colliré.*

3. Totes les formes de *poder i voler* s'escriuen amb *o* excepte les formes del present de subjuntiu i l'imperatiu, que s'escriuen amb *u:*

podia, podrem, volguessis,volguéssim… però *puguem, pugueu, vulguem, vulgueu*

9. Completeu les frases següents amb la forma conjugada corresponent dels verbs entre parèntesis:

1. No _____ (jeure) a l'herba que us renyaran.
2. Nosaltres _____ (sortir) els primers demà.
3. M'amoïna que no _____ (poder, vosaltres) venir.
4. _____ (treure, vosaltres) la roba, que plourà!
5. Si _____ (voler, tu) acompanyar-me, seria una altra cosa.
6. Quan (vosaltres, poder) _____ anar-hi, ja m'avisareu.
7. Mentre entraven s'anaven (treure) _____ l'abric.
8. Ja han _____ (néixer) els bessons.
9. La setmana que ve _____ (recosir) les vores, ara només embasteu-les.

PERÍFRASIS VERBALS

1. Expressem l'obligació i la necessitat amb:

HAVER DE: *Has de recollir l'embalum*.
CALDRE: *Calia que ho fessis.*

2. Expressem la probabilitat amb:

DEURE + infinitiu: *Deuen ser les deu.*

Per expressar la probabilitat no és correcte utilitzar el futur o el condicional del verb. Tampoc no s'ha d'emprar la forma condicional de DEURE:

* *Deuria tenir 10 anys.* *Devia tenir 10 anys.*
**Estarà malalta.* *Deu estar malalta.*

10. Esmeneu les frases següents, tenint en compte l'explicació anterior sobre perífrasis d'obligació i de probabilitat.

1. Tot això deuria ser fals.
2. Possiblement no vindran.
3. Deurien haver-hi unes vint persones.
4. Amb l'edat s'haurà tornat vella, però segur que no se li ha agrit el caràcter.
5. Tindrà gana, després d'un viatge tan llarg.
6. Igual ho ha acabat ell.
7. Tens que acomiadar-te dels companys de feina abans de les vacances.

Repàs de verbs

1. Completeu les frases següents. Tingueu en compte les concordances de temps verbals.

Si nosaltres li_____ (escriure) convidant-lo, potser voldrà venir.
Si vosaltres_____ (treure) els papers, nosaltres pararíem taula.
Si no l'haguéssiu ajudat, no se n' _____(sortir).
Si vosaltres_____(treure) els papers, nosaltres pararem taula.
Si així no hi_____ (veure) bé, provi un altre tipus d'ulleres.
Si vosaltres _____(viure) a Cerdanyola, us podríem venir a veure sovint.
Si no et_____(conèixer), no m'ho creuria.
Si ho hagués sabut, t'ho _____(dir).

2. Completeu les frases següents amb la forma adient del verb entre parèntesis.

Ja ho veureu, demà quan arribin us _____(prometre) que no ho faran mai més. Com si no els_____(conèixer, jo).
Si hagués tingut en compte els consells del seu assessor, _____(saber) reaccionar d'una manera adequada.
La companya d'en Cesc ens ha demanat que_____ (encendre, vosaltres) els llums de la pista.
Els meus ossos_____(pressentir) que s'acosta una tempesta.
Van posar moltes més cadires perquè hi_____(cabre) tots els assistents.
Els van demanar que_____(contribuir) a la campanya contra la fam a l'Àfrica.
Sobretot, tan bon punt arribeu a casa _____(coure, vosaltres) la carn que hi ha dins d'una safata a la nevera.

3. A continuació teniu frases amb espais buits que heu de completar amb els verbs entre parèntesis en temps i mode adequats.

Si no li haguessis explicat el secret, no_____(comprendre) mai la teva decisió.
No_____(beure) més i _____(treure) els peus de sobre la taula.
Has desat tots els documents? No em pensava pas que hi _____(cabre).
Si teniu molèsties a la cama, _____(prendre) aquestes pastilles.
No_____(consentir) que parlis així d'una persona desapareguda.
Et recomano que_____(canviar) de metge, si no n'estàs content.

4. A continuació teniu frases amb espais buits que heu de completar amb els verbs entre parèntesis en temps i mode adequats.

Si no li haguessis promès una recompensa, no _____(PRETENDRE) pas cobrar-la.
No hi ha manera, mai no _____(RESOLDRE, 1a sg. pres. ind.) aquest problema.
Quan _____(RESTABLIR, 2a pl. subjuntiu perfet) la normalitat, ja m'avisareu.
Ja fa molts anys que nosaltres no_____(CONDUIR, present d'indicatiu).
Quan el metge els ho va demanar _____(PRENDRE, 3a pl. del passat simple, indicatiu) el xarop.
_____ (VÈNCER, 2a sg. imperatiu) el teu adversari i triomfaràs.
Si ells no_____(ASSENTIR), haurem de buscar uns altres socis.

5. Ompliu els espais buits amb la forma adequada dels verbs que teniu entre parèntesis.

Us he dit que no _____(seure) fins que arribi tothom.
Si m'haguessis escoltat amb atenció, ho _____ (saber) abans que ningú.
És important que des de l'organització (nosaltres)_____ (preveure) els imprevistos i mirem d'evitar-los.
No crec que la delegada_____ (pressentir) el que passarà.
Deuen estar _____(jeure) al sofà, com sempre.
Volien que tu_____(traduir) les seves cartes.
Aviseu-me quan _____(poder) començar la reunió.
Si_____(conèixer) les prioritats del grup de treball, no hauríeu inclòs aquest tema en l'esborrany.
No crec que _____(saber) el resultat fins a la setmana vinent. Calia que els actors_____(aparèixer) en silenci, sigilosament.
Encara que_____(córrer) molt, no arribaríem a temps a l'estació.
Si no els presentem arguments sòlids, no _____ (admetre) els errors.
Ha demanat que ningú no la _____ (interrompre) mentre està reunida.
Ens recomanen que _____ (incloure) els elements que havíem rebutjat.
Volien que_____(prendre) les mesures de seguretat necessàries.
Aquests acords _____(resoldre) el conflicte inicial i permeten continuar dialogant.
Si ho_____(saber), t'ho diria.
La gestió d'aquest projecte cada dia em _____ (decebre) més.
No_____(excloure, vosaltres) cap de les decisions possibles.
No calia que_____(moure) els llibres. No us ho vam demanar pas.

6. Completeu els temps compostos amb el participi dels verbs que hi ha entre parèntesis.

1. Ens han _____ (prendre) tot el que teníem.
2. Ja feia deu anys que havia _____ (morir).
3. No sé si deuen haver _____ (omplir) els càntirs.
4. A finals d'estiu haurem _____ (imprimir) les normes de l'associació.
5. Havien _____ (cobrir) totes les etapes sense penalització.
6. He _____ (establir) les bases del concurs.
7. Us hem _____ (oferir) la nostra ajuda.
8. No has _____ (complir) com vas prometre que compliries.
9. No l'han _____ (admetre) a les proves de selectivitat.
10. Encara no heu _____ (trametre) la comanda.
11. Tots hem _____ (cabre) al cotxe.
12. La nostra associació havia _____ (néixer) molt abans que la vostra.
13. Moltes vegades he _____ (aparèixer) quan no s'ho esperaven.
14. Aquell home ha _____ (ser) molt hàbil.
15. Has _____ (córrer) massa i has ensopegat.
16. Encara no m'han _____ (estrènyer) la faldilla.
17. Quan vam arribar, ells ja havien _____ (coure) la carn.
18. Ja hem _____ (moldre) també el cafè.
19. No han _____ (comprendre) les seves intencions.
20. No ha _____ (caldre) fer res més.

UNITAT 8

Pronoms febles

El pronom feble és un element gramatical amb què substituïm un complement del verb: complement directe, indirecte, preposicional, predicatiu, atribut o complement circumstancial.

Hi ha alguns aspectes que cal tenir presents per tal de fer un bon ús dels pronoms febles:

a) El pronom feble sempre va al costat del verb: precedint-lo o seguint-lo (seguirà el verb quan es tracta d'un verb en imperatiu o en infinitiu o gerundi). Quan el pronom feble segueix el verb, hi anirà relacionat amb un guionet o amb un apòstrof.

b) Un pronom feble només pot substituir un complement; per substituir-ne dos, calen dos pronoms febles.

c) Els pronoms febles ens estalvien de repetir un determinat element, que si repetíssim faria feixuc el discurs.

A continuació s'indiquen les formes de cada complement susceptible de ser substituït per un pronom feble, i el pronom que li correspondrà en cada cas; cal parar atenció a aquestes indicacions, per tal de poder fer un bon ús dels pronoms febles i poder-los combinar correctament.

El complement directe

Cal distingir les diferents formes de CD:

1) Complement directe determinat:

- Quan va introduït per un article: *el, la, els, les* En Martí portarà *els llibres* a la Júlia.

- Quan va introduït per un demostratiu: *aquest, aquesta, aquests, aquestes, aquell, aquella, aquells, aquelles*

En Martí portarà *aquests llibres* a la Júlia.

- Quan va introduït per un <u>possessiu</u>: *el meu, la meva..., el teu, la teva..., el seu, la seva...*

En Martí portarà *els teus llibres* a la Júlia.

Substitució del <u>CD determinat</u> per pronoms febles

A tots els casos anteriors, corresponents a <u>complements directes determinats</u>, els correspondran els pronoms febles *el, la, l', 'l, -la, -lo, els, les, 'ls, -les, -los*

En Martí *els* portarà a la Júlia.

2) Complement directe <u>indeterminat</u>:

- Quan no va introduït per <u>cap determinant</u>

En Martí portarà *llibres* a la Júlia.

- Quan va introduït per un <u>numeral</u>: *un, dos, tres...*

En Martí portarà *un llibre* a la Júlia.

- Quan va introduït per un <u>quantitatiu</u>: *molt, poc, força, massa, bastant...*

En Martí portarà *força llibres* a la Júlia.

- Quan va introduït per un <u>indefinit</u>: *algun, alguna, qualsevol...*

En Martí portarà *algun llibre* a la Júlia.

Substitució del <u>CD indeterminat</u> per pronoms febles

A tots els casos anteriors, corresponents a <u>complements directes indeterminats</u>, els correspondrà el pronom feble *en, n', 'n, -ne*

En Martí *en* portarà a la Júlia.

En el cas que el CD estigui introduït per un numeral, quantitatiu o indefinit, després del verb es tornarà a repetir aquest numeral, quantitatiu, indefinit, un cop feta la substitució:

En Martí *en* portarà *un* a la Júlia. En Martí *en* portarà *força* a la Júlia. En Martí *en* portarà *algun* a la Júlia.

3) Complement directe neutre:

- Quan el complement directe a substituir és tota una oració:

En Martí portarà *el que vam quedar* a la Júlia.

- Quan el complement directe a substituir és el pronom neutre *això/allò*:

En Martí portarà *això* a la Júlia.

Substitució del CD neutre per pronoms febles

Als dos casos anteriors, corresponents a complements directes neutres, els correspondrà el pronom feble *ho, -ho*

En Martí *ho* portarà a la Júlia.

El complement indirecte

Anirà introduït per les preposicions *a/per a*, i es referirà a persones o animals. Només cal distingir entre complement indirecte singular o plural.

1) Complement indirecte singular:

- Pronom feble *li, -li*

En Martí portarà els llibres *a la Júlia.*

En Martí *li* portarà els llibres.

2) Complement indirecte plural:

- Pronoms febles *els, 'ls, -los* (**i no pas *LES*)**

  En Martí portarà els llibres *als seus amics.*

  En Martí *els* portarà els llibres.

Combinació de pronoms febles de CD + CI

L'ordre de col·locació és CI + CD:

- Quan el CI (singular o plural) va combinat amb un CD indeterminat:

  En Martí portarà *tres llibres a la Júlia.*

  En Martí *li'n* portarà *tres.*

  En Martí portarà *tres llibres als seus amics.*

  En Martí *els en* portarà *tres.*

- Quan el CI (singular o plural) va combinat amb un CD neutre:

  En Martí portarà *això a la Júlia.*

  En Martí *li ho* portarà.

  En Martí portarà *això als seus amics.*

  En Martí *els ho* portarà.

- Quan el CI plural va combinat amb un CD determinat:

  En Martí portarà *els llibres als seus amics.*

  En Martí *els els* portarà.
  En Martí portarà *el llibre a les seves amigues*.
  En Martí *els el* portarà.
  En Martí regalarà *la rosa als seus cosins*.
  En Martí *els la* regalarà.
  En Martí regalarà *les roses a les seves cosines*.
  En Martí *els les* regalarà.

PERÒ

- Quan el CI singular va combinat amb un CD determinat:

En Martí portarà *aquest llibre a la Júlia.*

ALESHORES

1) El CI adopta la forma *hi*, en comptes de *li.*
2) Aquest *hi* ocupa la segona posició, després del pronom feble de CD determinat: En Martí *l'h*i portarà.

En els altres casos de combinació de CI amb altres complements, el pronom feble de CI anirà sempre en primera posició, i amb la seva forma pròpia.

L'atribut

El trobarem en les oracions de verbs copulatius: *ésser, estar i semblar*.
Cal distingir les diferents formes d'atribut, que només afectarà el verb ésser:

1) Atribut determinat:

- Quan va introduït per un article, per un demostratiu o per un possessiu:

En Martí és *el germà de la Júlia.*
En Martí és *aquest noi.*
En Martí és *el seu germà.*

Substitució d'atribut determinat per pronoms febles

A tots els exemples anteriors, corresponents a atributs determinats, els correspondran els pronoms febles *el, la, l', 'l, -la, -lo, els, les, 'ls, -les, -los*

En Martí *l'*és.

En aquest cas la nova gramàtica de l'Institut d'Estudis Catalans del 2016 admet també *ho*, que és la formal habitual per a l'atribut.

2) Atribut indeterminat:

- Quan l'atribut és un adjectiu qualificatiu:

En Martí és *jove.*

Substitució d'atribut indeterminat per pronoms febles

En aquest cas, el pronom feble serà *ho, -ho*

En Martí *ho* és.

- **ATENCIÓ: aquest pronom és el que correspondrà sempre als atributs dels verbs estar i semblar**

En Martí sembla *el meu germà.*
En Martí sembla *jove.*
En Martí està *cansat.*

En Martí *ho* sembla.
En Martí *ho* està.

3) Atribut emfàtic:

- Quan volem expressar èmfasi, aleshores utilitzarem el pronom feble *en, 'n, -ne*

Sí que *n'*és, de jove, en Martí.

El complement circumstancial

Expressa una circumstància i respon a les preguntes com?, de quina manera? (CC de mode o de manera) i on? (CC de lloc).

Substitució de complement circumstancial de lloc per pronoms febles

1) Si va introduït per la preposició ***de***, el substituirem pels pronoms febles *en, 'n, n', -ne*

En Martí ve *de Vic.*
En Martí *en* ve.

2) Si va introduït per qualsevol altra preposició, el substituirem pel pronom feble *hi, -hi*

La Júlia va *a Vic.*
La Júlia *hi* va.

Substitució del <u>complement circumstancial de manera</u> per pronoms febles

Al complement circumstancial de manera li correspondrà sempre el pronom feble *hi, -hi*

La Júlia va *de pressa.*
La Júlia *hi* va.
En Martí camina *a poc a poc.*
En Martí *hi* camina.

El complement preposicional

És el complement que va introduït sempre per una preposició, per exigència del verb que el regeix.

Substitució del <u>complement preposicional</u> per pronoms febles

- Quan el complement preposicional va introduït per la <u>preposició *de*</u>, el substituirem pels pronoms febles *en, n', 'n, -ne*

En Martí s'ha oblidat *de portar el llibre a la Júlia.*
En Martí se *n*'ha oblidat.

- Quan el complement preposicional va introduït per <u>qualsevol altra preposició</u>, el substituirem pel pronom *hi, -hi*

En Martí pensa *en el llibre de la Júlia.*
En Martí *hi* pensa.

El complement predicatiu

És semblant a l'atribut, però acompanya verbs no copulatius, i respon a la pregunta com?, de quina manera?, com el complement circumstancial de mode; a diferència del complement circumstancial de mode, però, el complement predicatiu tindrà la forma d'adjectiu qualificatiu, i no d'adverbi.

Substitució del complement predicatiu per pronoms febles

- Sempre el substituirem pel pronom feble *hi, -hi*

En Martí s'ha tornat *vermell.*
En Martí s'*hi* ha tornat.

Ordre de col·locació dels pronoms febles

CI + CD + altres complements

Però

. Quan el CI singular va combinat amb un CD determinat, adopta la forma hi en lloc de li, i passa a ocupar la segona posició en lloc de la primera que li és pròpia:

Ves a portar la carta al carter: CD determinat + CI singular

Ves a portar-la-hi.

1. Feu la combinació correcta de pronoms febles:

1. La Júlia ha dut el ram de flors a la seva àvia.
La Júlia _____ ha dut.
2. Enviaré aquesta nota a Barcelona.
_____ enviaré.
3. No diguis això a la teva germana.
No _____ diguis.
4. Té nines a l'armari.
_____ té.
5. Dona el diari al teu pare!

Dona _____ .

6. Ja encarregaré les flors a la florista.
Ja _____ encarregaré.

7. Van donar la bona notícia al seu pare.
_____ van donar.

8. Corda les sabates a la teva germana!
Corda _____.

9. Si us plau, perdoneu les malifetes a la petita Neus.
Perdoneu _____ .

10. Vaig donar les claus a la portera.
_____ vaig donar.

11. Demana això al teu avi.
Demana _____.

12. La Marta escriu cartes a la seva mare perquè s'enyora.
La Marta _____ escriu.

13. Dona pomes al teu germà.
Dona _____.

14. Deixeu llegir els contes als nens.
Deixeu _____ llegir.

15. Donaré els rovellons als convidats.
_____ donaré.

16. Torneu la guitarra als veïns.
Torneu _____.

17. No facis això als teus amics.
No _____ facis.

18. Van recitar poemes als convidats.
_____ van recitar.

19. Porta la llenya a les veïnes.
Porta _____ .

20. Cal allunyar els nens dels perills.
Cal allunyar _____.

21. Aviat trauran la xarxa del mar.
Aviat _____ trauran.

2. Feu la combinació correcta de pronoms febles:

1. El pare demana el diari: dona _____.
2. Encara no tenim el regal per a la neboda; demà _____ comprarem.
3. Al vostre nét li agraden molt aquests llibres; compreu _____.
4. Al veí no li cobris els tomàquets: regala _____ .
5. El nostre client demana els llibres; demà _____ enviarem.

6. L'obrer s'ha fet una ferida; el metge ja _____ cura.
7. Si la Maria demana les roses, dona _____.
8. En Joan no podia valer-se de les mans; _____ havien lligades.
9. Si això li agrada, compra _____ .
10. Carregui-m'ho en compte, això; a fi de mes _____ pagaré.
11. Li escrivia cartes; no parava d'escriure _____ .
12. Volia contes i _____ vaig comprar una col·lecció.
13. La Júlia vol nines; _____ hauré de regalar dues.
14. Als teus pares, demana _____ de bona manera, el cotxe.
15. Als teus amics, _____ envejo, l'entusiasme que tenen.
16. Les teves amigues volien els programes. Ja _____ pots donar.
17. Les veïnes ens reclamen la guitarra; torneu _____.
18. Les nenes no poden obrir la porta. Obre _____ tu.
19. Els nois duen les cistelles buides; ompliu _____.
20. Ja te les deixaran, les tisores de podar: demana _____.

3. Col·loqueu els pronoms febles que calgui, correctament combinats, als espais buits de les frases següents:

1. Si vostè no té paraigua, jo _____ deixaré un.
2. Això que m'ha fet la Cristina, mai no _____ perdonaré.
3. Fes una truita per a la nena i dona _____ .
4. Es pensava que trobaria la Núria a casa, però no _____ ha trobada.
5. El certificat, el té la directora; per què no _____ demanes?
6. Nosaltres repartirem joguines als nens. Vosaltres també _____ repartireu?
7. En Fidel no _____ faria fer, això, a la Mercè.
8. En Marc em va escriure dient que enviaria les fotografies a l'Enric, però encara no _____ ha enviades.
9. Vas prometre que explicaries això a la Joana. Quan penses explicar _____.
10. Ens va dir que tiraria la cullera a terra, i _____ va tirar.
11. Demà diré a la Marta que no vull anar de vacances amb ella, però no sé com dir perquè no s'enfadi.
12. Va demanar-me que preparés el dinar per als nois, però jo no vaig poder preparar _____ perquè vaig arribar tard.
13. La Mireia demana aquesta nina, però jo no _____ vull comprar.
14. Aquesta carpeta va en aquell prestatge: posa _____.
15. Vindrà en Mateu a comprar tomàquets. Dona _____ dos quilos.

4. Escriviu la combinació de pronoms febles adequada.

1. Has dit a la Neus que avui vindran els oncles? No, encara no _____ he dit.
2. Si en Joan em demana diners, _____deixaré.
3. Si encarregues llibres a l'Albert, encarrega_____ també per a mi.
4. Has de donar l'article al director com més aviat millor. No pateixis, que ja _____he donat.
5. Avui he enviat els llibres a la Maria: _____ he enviat per correu urgent.
6. Va vendre la casa a una senyora argentina._____ va vendre a molt bon preu.
7. En Camil ofereix vi i pastes als convidats;_____ ofereix de la millor qualitat.
8. Cal enviar la roba que us sobri als damnificats. Envieu _____ a través de la Creu Roja.
9. Havia de portar els mobles als pares, però encara no he pogut portar _____.
10. He posat els llibres al prestatge;_____he posat aquest matí.
11. Has escrit la carta a la Maria? No, encara no _____ he escrit.
12. Compra aquest llibre per al teu nebot. D'acord, ja_____ compraré.
13. Regala contes als teus fillols. Si _____ regales estaran molt contents.
14. El mestre preguntarà la lliçó a la Laia, però sembla que _____ preguntarà per escrit.
15. Comprarem flors i, així, quan anem a visitar la Rosa,_____ regalarem un pom.

5. Escriviu la combinació de pronoms febles adequada.

1. No sap res del negoci. De moment, no _____vull parlar.
2. On vas amb tanta sal al pa amb tomàquet? No te _____posis més.
3. Els dies es fan molt més curts; _____heu adonat?
4. Trobo l'Ester molt canviada. Tu no_____trobes?
5. Vull apuntar els nens a futbol. Què cal portar per inscriure _____?
6. Pot prendre sucre, la iaia? Què passarà, si _____dono?
7. Aquestes punxes us fan mal: ara miraré de treure_____ amb unes pinces.
8. Has de donar enciam a l'ocell. Recorda que_____ has de donar dos cops a la setmana.
9. Ja has dit a la Mercè que no pot venir? Sí, ja _____he dit.
10. Al judici, van donar la raó a l'empresa. Tothom es va estranyar que_____donessin.

UNITAT 9

Els verbs *ser* i *estar*

<table>
<tr><td colspan="2">LOCALITZACIÓ</td></tr>
<tr><td>Ser</td><td>Sense indicar-ne la durada (simple localització, sinònim de trobar-se).</td></tr>
<tr><td></td><td>Que <u>hi ha</u> la Maria? La Maria no hi <u>és</u>. <u>És</u> a Olot.
On <u>és</u> el tornavís? <u>És</u> al tercer calaix.
Quan siguis a l’aeroport, truca’m.</td></tr>
<tr><td>estar</td><td>Expressa la idea de permanència o d’estabilitat en un lloc (un sinònim és viure).</td></tr>
<tr><td></td><td>La Maria <u>estarà/s’estarà</u> tot l’estiu a Olot.
Ara <u>estic/m’estic/visc/resideixo</u> a Blanes.</td></tr>
<tr><td colspan="2">QUALITATS O ESTATS</td></tr>
<tr><td>ser</td><td>Davant d’adjectius que indiquen característiques permanents, classificatòries o definitòries (animats i inanimats).</td></tr>
<tr><td></td><td>Aquest cotxe <u>és</u> molt car. La neu <u>és</u> blanca.
En Pere <u>és</u> alt.</td></tr>
<tr><td></td><td>Amb subjectes inanimats, davant participis i adjectius que indiquen qualitats transitòries (doble possibilitat).</td></tr>
<tr><td></td><td>La porta <u>és/està</u> tancada. El foc <u>és/està</u> encès.</td></tr>
<tr><td>estar</td><td>Amb subjectes animats davant adjectius, adverbis i participis que indiquen característiques transitòries.</td></tr>
<tr><td></td><td>La Carme <u>està</u> malalta. Avui en Toni <u>està</u> molt pàl·lid.
<u>Estic</u> cansada de tant treballar.</td></tr>
<tr><td></td><td>Amb subjectes inanimats, davant participis i adjectius que indiquen qualitats transitòries (doble possibilitat).
La porta <u>és/està</u> tancada. El foc <u>és/està</u> encès.</td></tr>
</table>

INDICACIONS DE TEMPS	
ser	Indica el moment en què s'esdevé una cosa. *La jornada serà dijous vinent.*
estar	Expressa la durada, el temps que es triga a fer una cosa. *La Maria s'hi està tres hores per fer el tancament.*

estar	Davant de locució prepositiva. *No estic d'acord amb això. Jo hi estic en contra.*

Remarques:

- Amb els adjectius: *casat, jubilat, calb, cec, sord, coix, mort, viu, casat, separat, divorciat, solter*...és tradicional l'ús del verb SER, però, el verb ESTAR s'usa àmpliament, sense cap diferència semàntica.

  La Maria és/està casada. Aquest noi és/està separat.
  El conductor és/està mort.

- S'usa SER o ESTAR, sense diferència semàntica, amb adjectius que es poden interpretar com a merament descriptius o bé com a resultat d'un procés de canvi, cosa que fa ques s'avinguin amb el matís aspectual que aporta ESTAR. A més la presència d'adverbis aspectuals com *encara* o *ja* afavoreix el ver b ESTAR.

  El café és fred (simple descripció)*/El café està fred*(s'ha refredat o el trobo fred).

  Les tovalloles encara estan humides.El meló ja està madur.

1. Completeu les frases següents amb la forma apropiada dels verbs SER, ESTAR o HAVER-HI:

1. El llibre deu _____ al despatx.
2. Hola, que _____ en Pere? No, ara no hi _____.
3. El castell _____ al cim mateix d'aquella muntanya.
4. Vaig a buscar el vi. On _____? _____ a la nevera.
5. En Joan _____ a Londres. Hi _____ tot l'estiu.
6. L'olla _____ al foc. Hi ha d' _____ dues hores.

2. Segons l'expressió de <u>qualitats o estats en general</u>, escriviu la forma apropiada de SER o ESTAR en els buits de les frases següents:

1. En Lluc _____ malalt. _____ una persona malaltissa.
2. La Neus _____ morena, de naturalesa. En canvi, ara _____ molt blanca.
3. El meu carrer _____ molt fangós. En canvi, el teu, que _____ molt polit, avui _____ molt enfangat.
4. Aquest barri on visc _____ molt fosc: hi ha pocs fanals. Ahir,però, _____ completament a les fosques per una avaria.

3. D'acord amb l'expressió de qualitats amb <u>adjectius, participis o adverbis</u>, escriviu en els buits la forma adequada de SER o ESTAR:

1. Aquesta bombeta _____ fluixa: fa poca llum.
2. Aquesta bombeta fa pampallugues: deu _____ fluixa. Enrosca-la bé.
3. El quadre _____ penjat tort: redreça'l!
4. La figura central del quadre _____ torta: el desmillora.
5. Aquest matalàs _____ flonjo: s'hi dorm molt bé.
6. Aquest matalàs _____ flonjo: s'han afluixat les molles.
7. La casa ja _____ acabada: només falta pintar-la.
8. L'Arnau _____ un noi molt animat, però avui _____ més aviat apagat.
9. El meu gos _____ molt net, però avui s'ha enfangat i _____ molt brut.

4. Escriviu en els buits la forma apropiada de SER o ESTAR, segons que vagin acompanyats o no d'una <u>preposició o locució prepositiva</u>:

1. Aquell arròs _____ al punt: _____ realment bo.
2. La societat romanesa _____ en crisi des de fa temps: _____ una societat complexa.
3. Aquella casa no _____ a la venda, perquè forma part del patrimoni històric de la ciutat.
4. Tots els presents _____ en contra d'aquesta proposta.